

УДК 346.16

Ю.В. ЧОРНА, здобувач

Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

ІНСТИТУТ БАНКРУТСТВА ЯК УНІВЕРСАЛЬНА СИСТЕМА НОРМ УРЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ

Ключові слова: банкрутство, неплатоспроможність, законодавство, боржник, провадження у справі, реорганізація, мирова угода.

Досліджено законодавство про неспроможність, чинне у Канаді, Великій Британії, Франції, Італії та Японії, з точки зору його універсальності та гнучкості, ефективності системи інституту банкрутства. Встановлено, що у цих країнах у процедурі банкрутства сформовані різні механізми порушення провадження у справі та застосування реорганізаційних процедур залежно від величини боржника та його місця в економіці країни. Визначено, що в Україні розрахунок розміру безспірних грошових вимог варто здійснювати на основі класифікації суб'єктів господарювання, передбаченої ст. 55 Господарського Кодексу України.

Вступ. Ще наприкінці ХХ ст. проблема ефективного законодавства про банкрутство привертала увагу міжнародних організацій — Світового банку, Європейського банку реконструкції та розвитку (далі ЕБРР), Міжнародного валютного фонду, Організації економічної співпраці та розвитку, Комісії ООН по праву міжнародної торгівлі (далі ЮНСІТРАЛ).

Головним документом у цій сфері є Керівництво для законотворчих органів з питань законодавства про неспроможність, ухвалене Комісією ООН по праву міжнародної торгівлі 25 червня 2004 р. і затверджене Резолюцією Генеральної Асамблеї 2 грудня 2004 р. (далі — Керівництво) [1]. У цьому документі розглянуто питання ефективності законодавства про неспроможність та ключові його цілі. Усі інші організації, досліджуючи проблеми законодавчого регулювання відносин неплатоспроможності та надаючи поради країнам-членам, також керуються вищезгаданим Керівництвом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тенденції розвитку доктрини права неплатоспроможності відображені в наукових дослідженнях зарубіжних та вітчизняних учених. Головне питання, що постало перед сучасними науковцями, полягає в розробці ефективної системи банкрутства.

Під показником ефективності законодавства про банкрутство пропонуємо розуміти позитивну та результативну єдність у конкурсному процесі юридичних і фактичних наслідків правового регулювання, яка відображає ступінь досягнення суспільно значимих цілей [2].

Висвітленню цього питання присвячено чимало праць науковців. Варто згадати напрацювання К. Аверча, В.П. Астахова, О.М. Бірюкова, Б.Н. Гарбичидже, С.А. Денисова, В.В. Джуна, А.В. Егорова, І.А. Іщенко, С.А. Кареліної, М.І. Кулагіної, Е.А. Махнаєва, А.Ю. Ніко-

лаєва, Б.М. Полякова, Л.Л. Романова, С.В. Сарбаша, В.В. Степанова, А.Г. Чернявського, Ко Юнтут, О. Hart, N. Martin, D. Baird, T. Jackson, D. Kobokin, E. Warren та ін. Тим не менше, питання не втрачає своєї актуальності, що обумовлено специфічним середовищем функціонування інституту банкрутства у кожній окремій країні.

Постановка завдання. Показник універсальності та гнучкості права неспроможності обов'язково наявний в країнах з високими показниками економічної стабільності. Оскільки конкурсне законодавство завжди обслуговує суспільні відносини в сфері економіки, рівень її розвитку вказує на дієвість застосовуваних механізмів розв'язання проблем неплатоспроможності та банкрутства. Саме тому на прикладі деяких зарубіжних систем банкрутства в цій статті обґрунтовано необхідність подальшого реформування вітчизняного інституту банкрутства в площині розуміння його як універсального механізму вирішення проблем заборгованості.

Результати дослідження. Конкурсне законодавство Канади розмежує боржників як по горизонталі (фізичні, юридичні особи та боржники зі спеціальним статусом), так і по вертикалі (залежно від величини компанії). Закон Канади «Про угоди кредиторів» визначає спеціальні підстави провадження у справи щодо великих підприємств, зокрема встановлюючи додаткову вимогу до боржника: наявності у нього боргу на суму не менше 5 млн канадських доларів. Цей Закон є надзвичайно гнучким саме для збереження ефективної реорганізації великих компаній, що можливе за індивідуального підходу до такої процедури [3, С. 3].

Реорганізація означає, що неплатоспроможна компанія має змогу відновити свою платоспроможність. Однак залежно від розмірів боржника, а, відповідно, й місця його в економічному просторі країни, канадський конкурсний процес передбачив окрему процедуру реорганізації для особливо великих боржників.

Канадська система банкрутства передбачає можливість укладення мирової угоди — не відносячи її до процедури банкрутства, аналогічно британському підходу. Проте, як показує практика правового регулювання, у випадку банкрутства великого боржника надзвичайно важко дійти консенсусу між кредиторами та боржником без втручання судових та державних органів [4, С. 3].

За Законом Канади «Про угоди кредиторів» судові рішення про відкриття процедури реорганізації спричиняє такі наслідки для боржника.

По-перше, встановлення мораторію на задоволення певних вимог кредиторів. На відміну від американської, української та більшості систем банкрутства, мораторій не є автоматичним, а повинен бути ініційований боржником. Однак суди зазвичай зобов'язують боржника ініціювати призначення мораторію як підтвердження його сумлінності.

По-друге, призначення Контролера. Його важко ототожнити з арбітражним керуючим, оскільки він виконує контрольні та дорадчі функції. І тільки у випадку незадовільного управління компанією суд може розширити повноваження Контролера, надавши йому розпорядчі повноваження майном боржника. У такому випадку Контролер набуватиме статусу «супер контролера» [4, С. 4].

По-третє, призначення особливого кредитора, що буде надавати додаткове фінансування. Якщо суд вважатиме за необхідне надати фінансування для успішної реорганізації, то особливий кредитор матиме привілейований статус, а витрати на погашення його зобов'язань матимуть пріоритетне становище, навіть перед іншими кредиторами з пріоритетними вимогами (судові збори, заробітні плати тощо).

Девід Ман зазначає, що реорганізаційна процедура за Законом Канади «Про угоду кредиторів» вирізняється своєю надзвичайною гнучкістю [3, С. 10—11]. Це забезпечується тим, що закон містить здебільшого процесуальні норми реорганізації, але надає суду широкі повноваження, з метою визначення оптимальних шляхів відновлення платоспроможності. Натомість процедура банкрутства за законом Канади «Про неспроможність та банкрутство» стосується загальної маси боржників, має чіткішу структуру і детально прописана на законодавчому рівні.

У британській системі банкрутства різними законодавчими актами передбачені різні механізми відновлення платоспроможності. На відміну від більшості світових систем банкрутства, де неплатоспроможний суб'єкт, за судовим приписом увійшовши в ту чи іншу процедуру, отримує право користуватися передбаченими в ній механізмами, британська система йде протилежним шляхом: неплатоспроможний обирає найбільш придатні механізми вре-

гулювання своїх фінансових труднощів, що відносить його до тієї чи іншої процедури. Відповідні механізми можуть застосовуватися як спосіб відновлення платоспроможності боржника або організації ліквідації підприємства [5, С. 241].

Мирова угода в системі законодавства про банкрутство Великої Британії виконує універсальну функцію, оскільки є формою рятувального плану та може застосовуватися на будь-якій стадії конкурсного провадження.

Закон Великої Британії «Про неспроможність» у 2002 р. регламентував додаткову форму мирової угоди, що може застосовуватися малими компаніями (окрім страхових та будівельних асоціацій). Її суть у тому, що якщо боржник ініціював пропозицію укладення мирової угоди, то суд може встановити мораторій на тримісячний термін з метою збереження платоспроможності підприємства в ході переговорів по мировій угоді [6].

Натомість для великих підприємств, де процедура мирової угоди не передбачає автоматичного встановлення мораторію, гнучка система банкрутства передбачила можливість запровадження процедури управління, що має таку перевагу як мораторій паралельно з процедурою мирової угоди. В свою чергу, протягом дії мораторію заставне майно не може бути вилучене з активів боржника, що зберігає його цілісність та підвищує шанси на оздоровлення або реорганізацію бізнесу. Також встановлена заборона на відчуження майна через виконавче провадження.

Залежно від величини підприємства-боржника у Франції застосовують дві реорганізаційні процедури у справі про неспроможність: загальну та спрощену.

Відповідно до ст. 2 Закону Франції «Про оздоровлення та судову ліквідацію підприємств» спрощений режим застосовується до фізичних осіб та юридичних осіб з кількістю працівників не більше 50 та річним оборотом до 20 млн французьких франків [7].

Спрощена процедура є економнішою та швидшою, однак за ініціативи боржника чи прокурора суд може замінити її на загальну, якщо це сприятиме відновленню платоспроможності. Загальна процедура триває шість місяців та може бути продовжена на 2—20 місяців, тоді як спрощена може тривати 4—6 місяців. У загальній процедурі завжди призначається

управляючий, в спрощеній можлива ситуація управління керівником боржника або ж управляючим [8].

Суд може порушити провадження у справі про неспроможність, визнавши необхідність застосування до боржника реорганізаційних процедур. Дане рішення відкриває *процедуру нагляду* (аналог вітчизняної реорганізаційної процедури). Її мета полягає у визначенні реального фінансового стану і соціального значення боржника, виявлення його активів, формування кредиторської заборгованості. Якщо відновлення неспроможності виявиться неможливим, суд ухвалює рішення про ліквідацію боржника.

Особливо у французькому законодавстві про банкрутство привертають увагу механізми правового захисту працівників боржника в період його неспроможності. Наприклад, протягом періоду нагляду жоден працівник не може бути звільненим з підприємства-боржника з ініціативи його керівництва.

Судове рішення про відкриття реорганізаційної процедури має статус автоматичного мораторію на задоволення будь-яких вимог та припиняє всі інші провадження, відкриті проти боржника іншими кредиторами.

Процедура реорганізації оформлюється як *план продовження діяльності*. Такий план зазвичай спирається на досить радикальні засоби реалізації. Наприклад, продаж майнових активів, у тому числі обтяжених залоговими зобов'язаннями, внесення додаткового капіталу учасниками (засновниками) підприємства, залучення інвестицій чи навіть підвищення розмірів акціонерного капіталу.

Для реалізації поставлених цілей суд має повноваження вносити зміни до установчих документів боржника та ініціювати проведення позачергових зборів кредиторів з метою продовження його діяльності. Крім того, пріоритетним на цьому етапі є здача підприємства-боржника в оренду строком не менше як на 2 роки з правом викупу у майбутньому [6].

Будь-які правові механізми, застосовані в конкурсному законодавстві Франції, пріоритетним визнають захист робочих місць. Такі зарубіжні дослідники як А.М. Філатов та К.А. Шибанова-Роєнко зазначили, що «концепція французької системи правового регулювання неспроможністю базується на твердженні, що цілями законодавства про неспроможність є:

по-перше, збереження підприємства; по-друге, збереження робочих місць; по-третє, задоволення вимог кредиторів» [9, С. 128]. Вважаємо дану позицію абсолютно коректною по відношенню до цільової направленості французького конкурсного законодавства з огляду на розглянуті нижче правові механізми.

На відміну від конкурсного законодавства розглянутих країн, українського в тому числі, забезпечені кредитори у Франції в процедурі банкрутства втрачають юридичну недоторканість залогового права.

Відповідно до ст. 40 Закону Франції «Про оздоровлення та судову ліквідацію підприємств» кошти, виручені від продажу залогового майна, використовуються для продовження діяльності боржника або для погашення поточних вимог кредиторів [7]. Це пояснюється цільовим спрямуванням реорганізаційного плану на забезпечення можливості здійснення господарської діяльності боржником. Визначається пріоритетність вимог поточних кредиторів, оскільки їх фінансування є показником фінансової діяльності боржника.

Як захисний механізм для забезпечених кредиторів конкурсне законодавство Франції закріпило в ст. 34 Закону Франції «Про оздоровлення та судову ліквідацію підприємств» дозвіл для керуючого або боржника пропонувати забезпеченим кредиторам заміну їхньої гарантії на еквівалентну гарантію [7]. Водночас, якщо кредитор не надасть свою згоду, суд має право примусово здійснити відповідний гарантійний бартер.

Тому можна дійти висновку, що захисні механізми, передбачені для кредиторів, є відносними, а їх застосування нерозривно пов'язане з оскарженням залогових та договірних зобов'язань.

Для французького конкурсного процесу не характерним є такий представницький орган кредиторів як комітет кредиторів. У зв'язку з виключною про-боржниковою направленістю законодавства, такий представницький орган як комітет кредиторів був розформований, оскільки міг впливати на процедуру в інтересах кредиторів і не враховувати цілі законодавства — продовження господарської діяльності. На його заміну суд призначає одного представника кредиторів, що виступає від імені кредиторів та 1—5 контролерів із числа кредиторів, що звернулися з такою ініціативою [9, С. 128].

Вони допомагають суду та представнику кредиторів та контролюють конкурсного управляючого. Конкурсний управляючий контролює, щоб серед таких контролерів був хоча б один представник забезпечених кредиторів та конкурсних. Відповідно, представник трудового колективу призначається окремо.

Очевидним стає відвертий абсолютний судовий контроль процедури неспроможності. На прикладі французького законодавства видно, як механізми конкурсного законодавства стають насамперед засобами підтримання господарської діяльності підприємств.

Італія також розпоряджається процедурою особливого правління як реорганізаційним механізмом для особливо великих підприємств. Процедура *надзвичайного управління* застосовується до особливо великих підприємств, коли є об'єктивні показники відновлення платоспроможності шляхом продажу майнових активів боржника, що не може тривати більше одного року, або шляхом проведення програми реорганізації не довше двох років [10]. Після закінчення цих термінів та за умови неплатоспроможності надзвичайне управління переходить у банкрутство.

Надзвичайне управління може застосовуватися до компаній, що відповідають таким критеріям: штат компанії понад 200 співробітників; сукупний борг не перевищує 2/3 активів та доходів компанії за останній рік [6, С. 28].

На особливу увагу заслуговує система банкрутства Японії, оскільки, на нашу думку, є найяскравішим представником універсальності та гнучкості законодавства в рамках регулювання відносин неплатоспроможності.

Так, в Японії відсутній єдиний кодифікований акт з питань банкрутства. Процедура неспроможності передбачена в Законах «Про банкрутство», «Про корпоративну реорганізацію», «Про цивільну реструктуризацію» і Торговому Кодексі [11, С. 436].

Разом ці документи передбачають п'ять процедур: корпоративну реорганізацію, корпоративне регулювання, цивільну реструктуризацію (мирову угоду), процедуру банкрутства та спеціальну ліквідацію.

Залежно від величини та правового статусу боржників відносини неспроможності належать до сфери дії одного з п'яти вищеперерахованих джерел (табл. 1).

ТАБЛИЦЯ 1. Процедури права неспроможності в Японії

Номер з/п	Назва процедури	Законодавче регулювання	Хто може бути суб'єктом
<i>Реорганізаційні процедури</i>			
1	Корпоративна реорганізація	Закон про корпоративну реорганізацію	Великі підприємства, (АТ)
2	Корпоративне регулювання	Торговий Кодекс	Малі та середні підприємства
3	Цивільна реструктуризація (мирова угода)	Закон про цивільну реструктуризацію	Підприємства, фізичні особи
<i>Ліквідаційні процедури</i>			
4	Банкрутство	Закон про банкрутство	Підприємства, фізичні особи
5	Спеціальна ліквідація	Торговий Кодекс	Підприємства

ТАБЛИЦЯ 2. Розмір безспірних грошових вимог, що може бути підставою для порушення провадження у справі про банкрутство

Вид суб'єкта	Обсяг річного доходу, млн євро	Розмір безспірних грошових вимог, мін. з/п
Мікропідприємництво	2	12 (застосовується до ф. о. без статусу спд)
Мале підприємництво	10	60
Середнє підприємництво	з розрахунку на 1 млн євро	6
Велике підприємництво	50	300

Отже, особливу увагу варто приділити тому, що в більшості світових систем банкрутства у процесі вибору певного рішення стосовно боржника завжди враховується його величина. На нашу думку, розмір підприємства — показник, що має бути обов'язково врахований і на стадії відкриття провадження у справі про банкрутство, і в ході самого провадження. Натомість, українська система банкрутства абсолютно ігнорує такий значимий фактор.

Досліджуючи правові традиції Японії та проаналізувавши основні конструкції права неспроможності, згадуємо зауваження відомого американського вченого Олівера Харта: «Один розмір всім не підійде» [12, С. 1]. Цей вислів яскраво ілюструє специфіку нормативного інструментарію, оскільки те, яку сукупність заходів обере країна, залежить насамперед не від об'єктивних чинників ефективності тієї чи іншої процедури, а від інституційної структури країни і правової традиції. Часто певна процедура банкрутства загалом може виглядати неприйнятною, але ряд її механізмів цілком відповідатиме загальним критеріям ефективності законодавства про неспроможність.

Корисним та новим для вітчизняної правової думки є формування кожної процедури з урахуванням економічного положення боржника

та його правового статусу. На нашу думку, варто взяти до уваги такий підхід, як додатковий спосіб покращення нормативної бази з питань банкрутства. Практична необхідність обумовлюється тим, що показники доходу підприємства та чисельність його працівників є одним із основних елементів, які треба враховувати у ході формування реорганізаційної чи ліквідаційної процедури боржника. Єдиним кроком у цьому напрямі є регламентування особливого режиму банкрутства містоутворювальних підприємств. До таких ст. 45 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» зараховує будь-які підприємства з чисельністю працівників понад 5 000.

Частиною 3 ст. 10 Закону України «Про банкрутство» встановлено, що справа про банкрутство порушується господарським судом, якщо безспірні вимоги кредитора (кредиторів) до боржника сукупно становлять не менше трьохсот мінімальних розмірі заробітних плат, які не були задоволені боржником протягом трьох місяців після встановленого для їх погашення строку.

Однак законодавство не враховує, що встановлена сума безспірних вимог для великого підприємства та для малого, не кажучи вже

про господарську діяльність фізичних осіб — підприємців, є абсолютно різним показником фінансового становища боржника. Так, для великого концерну непогашення такої суми може говорити про тимчасову фінансову неспроможність, а для суб'єктів мікропідприємництва чи малого підприємства — про стан стійкої заборгованості та неминуче банкрутство. Так само стосовно фізичних осіб — підприємців, поки кредитори за сукупністю грошових вимог зможуть порушити провадження у справі про банкрутство, боржник може повністю втратити можливість відновлення фінансового становища.

Пропонуємо запровадити класифікацію мінімального розміру безспірних грошових вимог, що можуть бути підставою для порушення провадження у справі про банкрутство. Відштовхуватись варто від встановленого законом про банкрутство розміру в 300 мінімальних заробітних плат як максимального розміру вимог для суб'єктів великого підприємництва з обсягом річного доходу, що перевищує 50 млн євро (табл. 2). Вважаємо такий поділ доцільним для використання у вітчизняному законодавстві про неспроможність.

Висновки. На нашу думку, врахування величини суб'єкта господарювання є тим механізмом, що на практиці працює на користь усіх учасників процедури банкрутства, оскільки врахування його ще на початку процедури поставить різні суб'єкти господарювання в адекватні, а тому рівні умови користування передбаченими правовими механізмами.

Розрахунок розміру безспірних грошових вимог варто здійснювати на основі класифікації суб'єктів господарювання, закріпленої в ст. 55 Господарського Кодексу України. Оскільки господарська класифікація передбачає наявність двох критеріїв для віднесення суб'єкта господарювання до тієї чи іншої групи, вважаємо доцільним провести розрахунок розміру безспірних вимог саме відповідно до обсягів річного доходу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Чорна Ю.В. Законодательство о банкротстве как механизм эффективного правового регулирования // Ю.В. Чорна // *European Applied Sciences*. — 2013. — № 3. — Р. 207—211.
2. *Законодательство о несостоятельности ЮНСИТРАЛ* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/insolvency.html
3. *David Mann*. An Overview of Canadian Bankruptcy and Insolvency Law. — 32 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.acc.com/education/webcasts/upload/an-overview-of-canadian-insolvency-law.pdf>
4. *Hands Across the Borders — Comparative Insolvency Regimes in the United States, Canada and Mexico* American Bar // Association Spring Meeting 2009—Business Law Section Commercial Financial Services Committee. — 16 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://apps.americanbar.org/buslaw/newsletter/0080/materials/pp3.pdf>
5. Чорна Ю.В. Законодавство Великої Британії про неспроможність / Ю.В. Чорна // *Санація та банкрутство*. — 2014. — № 3—4. — С. 240—248.
6. *Clifford Chance*. European Insolvency Procedures. October 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.cliffordchance.com/briefings/2014/06/a_guide_to_european_restructuring_and_insolvency.html
7. *Законодательство Франции о банкротстве* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.komitet2-5.km.duma.gov.ru/site.xp/051052052.html>
8. *Щапова А.* Анализ процедур банкротства во Франции, Германии, Англии и России / А. Щапова, И.Е. Рушицкий, А.Б. Воронина // *Молодежь и наука*. [Електронне джерело] — Режим доступу : <http://min.usasa.ru/uploads/article/attachment/145/25>
9. *Филатов А.М.* Французская модель несостоятельности / А.М. Филатов, Е.А. Шибанова-Роенко // *Успехи современного естествознания*. — 2012. — № 4. — С. 127—129.
10. *Bankruptcy — France* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_fra_en.htm
11. Чорна Ю.В. Законодавство про неспроможність в Японії / Ю.В. Чорна // *Право України*. — 2013. — № 3—4. — С. 435—442.
12. *Oliver Hart*, Different approaches to bankruptcy // *The Annual World Bank Conference on Development Economics*, Paris (June 21—23, 1999). — 18 pages — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.nber.org/papers/w7921.pdf>

REFERENCES

1. Chorna Yu.V. ed. (2013), *Zakonodatelstvo o bankrotstve kak mehanizm effektivnogo pravovogo regulirovaniya* [Bankruptcy law as a mechanism for effective legal regulation], *European Applied Sciences*, vol. 3, pp. 207 — 211.
2. UNCITRAL (2016), "Insolvency Law UNCITRAL", available at: http://www.uncitral.org/uncitral/ru/uncitral_texts/insolvency.html
3. David Mann (2007), "An Overview of Canadian Bankruptcy and Insolvency Law", available at: <http://www.acc.com/education/webcasts/upload/an-overview-of-canadian-insolvency-law.pdf>
4. American Bar Association (2016), "Hands Across the Borders — Comparative Insolvency Regimes in the United States, Canada and Mexico American Bar" // Association Spring Meeting 2009—Business Law Section Commercial Financial Services Committee. 16p, available at: <http://apps.americanbar.org/buslaw/newsletter/0080/materials/pp3.pdf>

5. Chorna Yu.V. ed. (2014), "UK legislation on insolvency and bankruptcy", *Rehabilitation and Bankruptcy*, vol. 3-4, pp. 240 – 248.
6. Clifford Chance (2012), "European Insolvency Procedures", available at: http://www.cliffordchance.com/briefings/2014/06/a_guide_to_europeanrestructuringandinsolvenc.html
7. The official site of Committee on Property Issues The State Duma of the Federal Assembly of the Russian Federation (2016), "Legislation on Bankruptcy France", available at: <http://www.komitet2-5.km.duma.gov.ru/site.xp/051052052.html>
8. Schapova A., Ruschitskiy I.E. and Voronina A.B. "Analysis of the bankruptcy proceedings in France, Germany, England and Russia", *Molodezh i nauka*, [Online], available at: <http://min.usaca.ru/uploads/article/attachment/145/25>
9. Filatov A.M. and Shibanova-Roenko E.A. (2012), "The French model of insolvency", *Uspehi sovremennogo estestvoznaniya*, vol. 4, pp. 127-129.
10. European Judicial Network (2016), "Bankruptcy — France", available at: http://ec.europa.eu/civiljustice/bankruptcy/bankruptcy_fra_en.htm
11. Chorna Yu.V. ed. (2013), "Insolvency Law in Japan", *The Right of Ukraine*, vol. 3-4, pp. 435—442.
12. Oliver Hart (1999), "Different approaches to bankruptcy", *The Annual World Bank Conference on Development Economics*, Paris, France.

Надійшла 19.01.2016

Ю.В. Чорна

Інститут економіко-правових досліджень
НАН України, г. Київ

ИНСТИТУТ БАНКРУТСТВА КАК УНИВЕРСАЛЬНАЯ
СИСТЕМА НОРМ УРЕГУЛИРОВАНИЯ
ОТНОШЕНИЙ НЕПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ

Исследовано законодательство о несостоятельности,
действующее в Канаде, Великобритании, Франции, Ита-

лии и Японии, с точки зрения его универсальности и гибкости, эффективности системы институт банкротства. Установлено, что в этих странах в процедуре банкротства сформированы различные механизмы возбуждения производства по делу и применения реорганизационных процедур в зависимости от величины должника и его места в экономике страны. Определено, что в Украине расчет размера беспорных денежных требований следует осуществлять на основе классификации субъектов хозяйствования, предусмотренной ст. 55 Хозяйственного кодекса Украины.

Ключевые слова: банкротство, неплатежеспособность, законодательство, должник, производство по делу, реорганизация, мировое соглашение.

J.V. Chorna

Institute of Economic and Legal Researches
of NAS of Ukraine, Kyiv

THE INSTITUTE OF BANKRUPTCY AS
THE UNIVERSAL SYSTEM FOR REGULATION
INSOLVENCY RELATIONS

We studied the insolvency laws of countries such as Canada, Britain, France, Italy and Japan in terms of its versatility and flexibility, as an indicator of an efficient system of bankruptcy. It was established that the legislation of those countries formed of different mechanisms of initiation of the proceedings and the use of reorganization procedures, depending on the value of the debtor and its place in the economy. It was determined that in Ukraine size of indisputable monetary claims should be based on the classification of business entities under Art. 55 of the Commercial Code of Ukraine.

Key words: bankruptcy, insolvency law, the debtor, the proceedings, reorganization, settlement.